академічної доброчесності свідчить про новий етап у розвитку академічної культури в українських вищих навчальних закладах, що базується на відкритості, доброчесності та свідомої відповідальності. Продовження впровадження академічної доброчесності допоможе підвищити конкурентоспроможність закладів вищої освіти України та сприятиме їх інтеграції до європейського та світового науково-освітнього простору.

Список бібліографічних посилань

1. Про авторське право і суміжні права : закон України від 23.12.1993 № 3792_XII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12/page3 (дата звернення: 23.10.2019).

2. Про освіту : закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 38–39. Ст. 380.

3. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності : лист МОН України від 23.10.2018 № 1/9-650 // Освіта.ua : сайт. URL: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/62228 (дата звернення: 23.10.2019).

4. Сацик В. Академічна доброчесність: міфічна концепція чи дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти? // Освітня політика : портал громадських експертів. URL: http://education-ua.org/ua/articles/930-akademichna-dobrochesnist-mifichnakontseptsiya-chi-dievij-instrument-zabezpechennya-yakosti-vishchoji-osviti (дата звернення: 23.10.2019).

Одержано 31.10.2019

УДК [351.74:340.132.6](477)

Лідія Іванівна КАЛЄНІЧЕНКО,
доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1
Харківського національного університету внутрішніх справ;
https://orcid.org/0000-0003-4068-4729;

Дмитро Вікторович СЛИНЬКО,
доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1
Харківського національного університету внутрішніх справ;
https://orcid.org/0000-0001-7960-615X

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ЯК НАПРЯМОК МІНІМІЗАЦІЇ ВЧИНЕННЯ НИМИ ПРАВОЗАСТОСОВНИХ ПОМИЛОК

Правозастосовні помилки є негативним соціально-правовим відхиленням, дефектом професійно-юридичної діяльності працівників Національної поліції. Вони, як неправильний результат правозастосування, порушують режим законності та правопорядку в країні, а тому закономірно потребують усунення. Запобігання та усунення правозастосовних помилок із діяльності поліції вимагає мінімізації («зведення до мінімуму, зменшення, скорочення» [1, с. 530]) того, що їх породжує, тобто відповідного («нейтралізуючого») впливу на причини й умови, існування яких призводить до виникнення такого роду помилки.

Мінімізація правозастосовних помилок потребує діяльності, спрямованої на зменшення та скорочення причин їх виникнення. До основних напрямів мінімізації правозастосовних помилок працівників поліції, на нашу думку, слід віднести: 1)удосконалення законодавства, усунення, існуючих у ньому незрозумілостей та суперечностей; 2) удосконалення професійного відбору; 3) удосконалення професійної підготовки; 4) організацію та проведення систематичного аналізу правозастосовної практики; 5) створення та розвиток мотивації до безпомилкової правозастосовної діяльності у працівника поліції; 6) регулярний розгляд та аналіз конкретних помилок у застосуванні права на оперативних нарадах; 7) розвиток та удосконалення інституту наставництва в структурних підрозділах та територіальних органах поліції; 8 залучення вчених різних галузей юридичних знань до процесу удосконалення правозастосовної діяльності; 9) організація правозастосовної діяльності та створення належних умов для її здійснення.

Одним із напрямків мінімізації правозастосовних помилок працівників поліції є удосконалення їх професійної підготовки. Професійна підготовка – це цілеспрямований, здійснюваний протягом усієї службової діяльності безперервний процес набуття і засвоєння знань у межах відповідного рівня професійної освіти або досягнення особою рядового чи начальницького складу вищого освітянського рівня в інтересах служби [2, с. 8].

На підставі вищевикладеного та враховуючи той факт, що система професійної підготовки включає такі основні організаційні види навчання як початкова підготовка, підвищення кваліфікації, перепідготовка, стажування, службова підготовка, навчання в аспірантурі, ад'юнктурі та докторантурі самостійна підготовка, які забезпечують його безперервність, процес професійної підготовки працівників поліції для ефективної правозастосовної діяльності можна розділити на етапи навчання у навчальному закладі системи МВС України та навчання після закінчення цього навчального закладу.

Перший логічний етап професійної підготовки працівників поліції – етап навчання у навчальному закладі системи МВС України. На наш погляд, на протязі перших років навчання майбутній правозастосовувач має отримувати

© Калєніченко Л. І., Слинько Д. В., 2019

базову систему знань і деякі окремі вміння та навички правозастосовного процесу. Він повинен вивчати як взагалі правозастосування, так і його особливості залежно від специфіки правозастосовної діяльності поліції. Даного роду знання працівник Національної поліції міг би отримувати в процесі засвоєння матеріалу таких навчальних дисциплін як «Теорія держави і права», «Деонтологічні основи правоохоронної діяльності». Після остаточного розподілення за спеціалізацією, із метою вивчення особливостей правозастосування у тій сфері правозастосовної діяльності, де буде в майбутньому працювати слухач, доречно було б, на нашу думку, ввести спеціальний курс (як конкретизацію загальнотеоретичної теми «Реалізація норм права» з курсу «Теорія держави та права») під назвою «Правозастосовні помилки працівників поліції». На нашу думку, в межах спецкурсу «Правозастосовні помилки працівників поліції» необхідно не тільки знайомити слухачів із основами правозастосовної діяльності, способами та прийомами її здійснення, але й обов'язково прищеплювати їм навички правозастосування – вміння самостійно застосовувати у конкретному випадку норми права. Зокрема, у процесі проходження даного спецкурсу, окрім засвоєння слухачами прийомів та навичок тлумачення нормативних актів, правил встановлення фактичних обставин типових ситуацій та юридичної кваліфікації, повинні розглядатись і відповідні питання, пов'язані з таким явищем як «правозастосовна помилка» – повинні вивчатися типові помилки, допущені у процесі застосування норм права, засоби їх запобігання тощо. Доцільним та ефективним вважаємо проводити заняття спецкурсу у формі практикумів та ділових ігор, що максимально будуть наближені до умов реальної практичної діяльності майбутнього правозастосовувача, і на яких слухачі: 1) згідно з заданими умовами, під контролем викладача за дотриманням всіх процедурних та формальних правил винесення актів застосування норм права, будуть самостійно приймати правозастосовні рішення, виносити відповідні акти застосування норм права; 2) будуть аналізувати акти застосування права, оцінювати їх законність та обґрунтованість, виявляти правозастосовні помилки та пояснювати їх причини. Організація у такій формі процесу навчання, на нашу думку, допоможе майбутнім працівникам поліції під час їх правозастосовної діяльності знизити вірогідність допущення ними правозастосовної помилки.

Другий етап професійної підготовки – навчання після закінчення навчального закладу системи МВС України, яке може здійснюватись за трьома напрямками:

1. Підвищення кваліфікації правозастосовного рівня працівника поліції, яке можливе під час стажування, проходження курсів підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів. Ми вважаємо, що, для забезпечення безпомилковості правозастосовної діяльності поліції, необхідно систематично підвищувати кваліфікацію працівників поліції. Відповідність знань працівника поліції як суб'єкта правозастосування вимогам законодавства, яке постійно певною мірою змінюється, правильність тлумачення нормативних актів, правил встановлення фактичних обставин та юридичної кваліфікації, тобто відсутність та наявність, а також кількість правозастосовних помилок, допущених працівником поліції у процесі застосування норм права, на нашу думку, залежить як від систематичності, так і від якості проведення курсів перепідготовки та підвищення кваліфікації.

2. Професійна підготовка в системі спеціальної службової підготовки, яка організовується керівництвом працівників поліції, що здійснюють правозастосування. На нашу думку, службова підготовка у структурних підрозділах та службах поліції не повинна проводитись формально, розглядатись і розцінюватись як обов'язковий захід, що не приносить ніякої користі. Одним із засобів, які обумовлюють та сприяють зниженню вірогідності допущення працівниками поліції правозастосовних помилок, необхідно визнати правильну організацію службової підготовки, на заняттях якої працівники поліції можуть: 1) знайомитися як із змінами у вимогах норм права, що регламентують правозастосування, так і з новими законами та підзаконними актами, котрі їм необхідно буде застосовувати; 2) аналізувати правозастосовну практику та ділитися з колегами своїм досвідом; 3)розглядати випадки визнання помилковими тих чи інших актів застосування права.

3. Самостійна робота над підвищенням свого професійного рівня. Неможливо досягти високої кваліфікації у сфері правозастосування, її ефективності та безпомилковості без постійної самопідготовки, самовдосконалення, вивчення законодавства, спеціальної літератури, юридичної практики та досвіду правозастосування.

Висновок. На нашу думку, для мінімізації вчинення правозастосовних помилок потрібні, з однієї сторони, від працівника поліції, необхідні наявність та бажання до постійного підвищення свого професійного рівня, а, з іншої, від керівництва Міністерства внутрішніх справ – організація належним чином роботи підлеглих: раціональне розподілення навантаження, заохочення та стимулювання самоосвіти працівників поліції.

Список бібліографічних посилань

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ : Ірпінь ; Перун, 2004. 1440 с.

2. Посметний В. В. Організаційно-правові аспекти професійної підготовки персоналу ОВС : автореф. дис. … канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2003. 19 с.

Одержано 31.10.2019